

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 496 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Uw kenmerk	Bijlage(n)	E-mail/Telefoon
6 oktober 2025	Beslissing op Woo-verzoek	25/DB/05672		5	

Geachte,

Met uw e-mailbericht van 17 september 2025 heeft u aan het bestuur van de NBA op grond van de Wet open overheid (Woo) een verzoek gedaan tot openbaarmaking van informatie die betrekking heeft op *Worst Bank Scenario* tijdens de vergadering van de Sectorcommissie Banken (SCB) op 15 december 2022.

Besluit

Naar aanleiding van uw verzoek hebben wij vier documenten aangetroffen. Ons besluit luidt dat wij de informatie die is opgenomen in die documenten gedeeltelijk openbaar maken. Wij lichten ons besluit hieronder toe.



Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek hebben wij de volgende vier documenten aangetroffen.

1. E-mailbericht aan de SCB-leden, waarin zij geïnformeerd worden over de inhoud van uw presentatie en interne doorgeleiding van dat e-mailbericht.
2. Samenvatting vergadering Sectorcommissie Banken van 15 december 2022 (en 2 november 2022)
3. Samenvatting vergadering Sectorcommissie Banken van 9 februari 2023
4. E-mailcorrespondentie tussen u en een medewerker van de NBA d.d. 1, 2 en 8 december 2022 en de interne doorgeleiding van die e-mailcorrespondentie.

Wettelijk kader

Uw verzoek om informatie hebben wij beoordeeld op grond van de Woo. Voor de tekst van de Woo verwijzen wij u kortheidshalve naar www.wetten.nl. Het recht op openbaarmaking dient het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Er wordt niet gekeken naar het specifieke belang van de verzoeker.

Openbaarmaking in de zin van de Woo betekent openbaarmaking voor iedereen. In dat licht vindt de afweging dan ook plaats. Hierbij wordt getoetst aan de artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo waarin is aangegeven in welke gevallen openbaarmaking kan of moet worden geweigerd.

Motivering

Bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk zijn medegedeeld (artikel 5.1, eerste lid, onderdeel c Woo)

In een van de aangetroffen documenten is sprake van bedrijfsgegevens waarvan wij het vertrouwelijke karakter vermoeden. Die informatie maken wij niet openbaar.

In de bijlage bij deze brief is dat bij de toegepaste uitzondering aangeduid met '5.1.1-c'.

Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 5.1, tweede lid, onderdeel e Woo)

In de e-mailberichten en de bijlagen staan persoonsgegevens. Het gaat daarbij om de naamsvermelding van een persoon of contactgegevens. Wij wegen het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zwaarder dan het belang van openbaarmaking. Deze informatie maken wij dus niet openbaar.

Waar het gaat om de persoonsgegevens van medewerkers merken wij op dat wij van medewerkers die niet wegens hun functie in de openbaarheid treden, het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de desbetreffende medewerker zwaarder weegt dan het algemeen belang van openbaarheid. Deze persoonsgegevens maken wij dus niet openbaar. Namen van medewerkers die wel vanwege hun functie in de openbaarheid treden maken wij wel openbaar.

In de bijlage bij deze brief is dat bij de toegepaste uitzondering aangeduid met '5.1.2-e'.

Persoonlijke beleidsopvattingen (artikel 5.2, eerste lid Woo)

De documenten die wij hebben aangetroffen, merken wij aan documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad. De daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen maken wij niet openbaar of maken deze uitsluitend openbaar zonder dat deze zijn te herleiden tot personen.

In de bijlage bij deze brief is dat bij de toegepaste uitzondering aangeduid met '5.2.1'.

Tegen deze beslissing kunt u binnen zes weken na dag waarop dit besluit bekend is gemaakt bezwaar maken. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan het bestuur van de NBA. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en ten minste het volgende bevatten: naam en adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar zich richt en een opgave van de redenen waarom u zich niet met het besluit kunt verenigen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de NBA,

drs. G.G. de Vries
directeur operations

The NBA logo, consisting of the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font, positioned below a thick orange horizontal bar.

Bijlage behorend bij beslissing van 6 oktober 2025 op informatieverzoek op grond van de
Wet open overheid

Pagina	Onderdeel	Weigeringsgrond
Document 1		
1	-	5.1-2-e
2	-	5.1-2-e
Document 2		
1	Aanwezigen / afwezigen	5.1-2-e
1	3	5.1-2-e
2	5	5.2.1
2	6	5.2.1
Document 3		
1	Aanwezigen / afwezigen	5.1-2-e
1	3, 1 ^e alinea	5.1-2-e
1	3, laatste alinea	5.2.1
2	4, 3 ^e alinea	5.2.1
2	4, 5 ^e alinea	5.1.1-c
2	4, 6 ^e alinea	5.1.1-c
2	4, 7 ^e alinea	5.2.1
3	6	5.2.1
Document 4		
1	-	5.1-2-e
2	-	5.1-2-e



Van:
Verzonden: woensdag 24 september 2025 13:16
Aan:
Onderwerp: FW: agendapunt SCB vergadering op 15 december (16.00 uur)

Van: I
Verzonden: donderdag 15 december 2022 11:46
Aan:
CC: I
Onderwerp: FW: agendapunt SCB vergadering op 15 december (16.00 uur)

Hi !

Onderstaand ter info.

Interview met Hester Bais: https://www.riskcompliance.nl/news/toen-hester-bais-sprak-was-het-angstig-stil/?utm_medium=email&utm_campaign=Nog%20veel%20te%20doen%20op%20het%20gebied%20van%20integriteit%20zoveel%20is%20duidelijk&utm_content=Nog%20veel%20te%20doen%20op%20het%20gebied%20van%20integriteit%20zoveel%20is%20duidelijk+CID_ec17a94e6449a6e766d38033d9c0766d&utm_source=Email%20marketing%20software&utm_term=Naar%20het%20interview%20met%20Hester%20Bais

Groeten

Van: I
Verzonden: vrijdag 9 december 2022 14:40
Aan: Herngreen, Birgitta < >; paul.nijssen < >;
 I < >; franca.smolders@ < >; den Hertog, Aad
 < >; verleun.martijn@ < >; Qiuling Tsar < >;
 jivanrooijeuken@ < >; Dirk Willem Huizinga < >; Michael van der Weide
 < >; Hoefakker, V. (Vincent) < >; Elsbeth Blonk-
 Jetten < >
CC: I
Onderwerp: agendapunt SCB vergadering op 15 december (16.00 uur)

Beste SCB-ers

In de vergadering van de SCB van 15 december a.s. (16.00 uur tot 18.00 uur) hebben we Hester Bais bereid gevonden iets over haar boek (*Worst Bank Scenario (over netwerkcorruptie en de grootste bankenfraude ooit)*) te vertellen. De bedoeling is dat ze uiteenzet wat haar drijfveren zijn geweest om dit boek te schrijven en waarom ze tot die vergaande conclusies komt dat banken frauduleuze handelingen nodig hebben om hun verdienen modellen optimaal te laten functioneren. Is het inderdaad zo erg dat banken hun slechte liquiditeitsposities steeds weer met kunstgrepen en constructies (saldocompensatiemodel en onderpandcarrousel) proberen te herstellen en af te wentelen op klanten door deze te laten opdraaien voor de kosten van die (onderpand)constructies?

Een korte toelichting van haar boek is als volgt (onderstaand staat op de achterkant van haar boek):
 “De kredietcrisis van 2008 is nog steeds niet opgelost. Banken, de veroorzakers van die kredietcrisis, zijn op dezelfde voet verder gegaan. De immense liquiditeitstekorten bij ING, Rabobank en staatsbanken ABN AMRO en De Volksbank zijn blijvend verborgen gehouden met hulp van toezichthouders, de Nederlandse Staat en de ECB. Van

deze grootste bankenfraude ooit, doet **mr. Drs. Hester Bais**, advocaat financieel recht en econoom, al acht jaar vergeefs melding bij het ministerie van Financiën en de toezichthouders.

Worst Bank Scenario onthult deze grootschalige bankenfraude en netwerkcorruptie. Het is het resultaat van tien jaar onderzoek van Bais naar bankbalansen en de juridische aspecten van het maskeren van deze fraude. Een in 2008 heimelijk doorgevoerde wetswijziging redde de banken en legde de rekening van de kredietcrisis neer bij burgers, het MKB en (semi)publieke instellingen in de zorg, het onderwijs en de woningbouw. Verder spelen pensioenfondsen ABP en PFZW een bedenkelijke rol in het verhullen van deze fraude en het in stand houden van de bonussen en topsalarissen van bankiers. De Europese Unie neemt het stokje nu over, waardoor de volgende rekening van deze bankenfraude op het bord komt van toekomstige generaties, de jongeren van nu. Het verhaal van Hester Bais is opgetekend door Wink Sabée."

Vragen die aan haar gesteld zijn:

- 1) Welke zijn je drijfveren om dit boek te schrijven en het image van de grootbanken zo ter discussie te stellen?
- 2) Wat is je overtuiging om het frauduleus handelen van de grootbanken zo sterk tot uitdrukking te laten komen (opzettelijk verkeerd handelen om naar maximalisatie van de winst te streven)?
- 3) Waarom reageren het ministerie van Financiën en de toezichthouders niet op alle aantijgingen?
- 4) Hoe zie je de rol van accountants hierin: bewust meewerken aan deze frauduleuze handelingen of onwetend van wat zich afspeelt (of afspeelde) of zien ze het als normale bedrijfsvoering?
- 5) Hoe zie je de maatschappelijke rol die banken de laatste jaren aan het invullen zijn?
- 6) Is de communicatie van de banken over haar producten integer en geloofwaardig, mede tegen de achtergrond van het huidige verdienmodel (Bankmodel 3)?
- 7) Is de basis van de zeer forse correcties die de grootbanken in 2017 over voorgaande jaren (met terugwerkende kracht) hebben doorgevoerd de IFRIC interpretaties of speelde er wat anders?
- 8) Wat zijn de reacties op je boek?

Meer informatie via de link: [Bankenfraude - Worst Bank Scenario](#)

Met vriendelijke groet

Samenvatting vergadering Sector Commissie Banken van 15 december 2022 (en 2 november 2022)

Aanwezig: Birgitta Hengreen (vz), Paul Nijssen, Qiuling Tsar, Aad den Hertog, Martijn Verleun, Dirk Willem Huizinga, Jolanda van Rooij, Elsbeth Blonk-Jetten, Vincent Hoefakker

Afwezig: Michael van der Weide, Rogier van Adrichem, Franca Smolders,

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

Birgitta opent de vergadering en heet een ieder van harte welkom. Deze vergadering staat voor een belangrijk deel in het teken van het thema fraude. Hester Bais (advocaat financieel recht) is aanwezig om een toelichting te geven op haar boek Worst Bank Scenario (over netwerkcorruptie en de grootste bankenfraude ooit).

2. Kennissessie Hester Bais (advocaat financieel recht, schrijver van het boek Worst Bank Scenario)

Hester geeft een toelichting op zowel haar inspiratie, drijfveren en motivatie om dit boek te schrijven als de inhoud van het (controversiële) boek (meer dan 400 blz.). De SCB-leden geven aan het boek niet te hebben gelezen en ook niet, zonder eerst de inhoud goed te doorgronden, meningen en/of standpunten kunnen verkondigen over feiten en omstandigheden of beweringen in het boek. De essentie van het boek is dat Hester vindt dat banken op een oneigenlijke manier met de in de kredietcrisis ontstane liquiditeitstekorten zijn omgegaan in bankmodel 3 waardoor winsten gemaximaliseerd konden worden en de risico's, via risico-opslagen op overeengekomen rentes voor kredieten, konden worden afgewenteld op consumenten, zorginstellingen en MKB bedrijven. Hester noemt dit een pervers bankmodel waarbij aanwezige prikkels tot verkeerde impulsen aanleiding gaven ten behoeve van eigengewin of maximalisatie van de winsten.

3. Concept samenvatting vergadering SCB van 14 september 2022

De samenvatting van de vergadering van 14 september 2022 wordt na verwerking van de opmerkingen geaccordeerd. Geaccordeerde samenvattingen worden op de website geplaatst (zonder actielijst).

Vergadering van 2 november 2022

De vergadering van 2 november had 1 agendapunt namelijk de kennissessie van DNB over het in september uitgekomen rapport 'Van herstel naar balans'. I (DNB) heeft dit toegelicht aan de hand van een presentatie. Het verleden, heden en toekomst van de aanpak en resultaten van witwassen en terrorismefinanciering worden uiteengezet. DNB gaf aan voorstander te zijn van het gaan melden (bij de FIU) van verdachte transacties in plaats van ongebruikelijke transacties omdat het aantal meldingen zo omvangrijk wordt dat het voor een relatief kleine afdeling onbegonnen werk is om alle meldingen (al meer dan 1 miljoen per jaar) op een goede wijze af te wikkelen. DNB is voorstander van een risico gebaseerde aanpak waarbij inzet van moderne technieken (o.a. machine learning en Artificial Intelligence) onderdeel van de aanpak kan zijn. De presentatie van I is verspreid onder de leden.

4) Ontwikkelingen in duurzaamheid en AML en (verwachtingen over de) rol van de accountant.

De actuele ontwikkelingen rond duurzaamheid worden gekenmerkt door de onlangs door de Europese Commissie vastgestelde CSRD regelgeving en door een in november uitgekomen eerste set aan ESRS Exposure drafts. Deze drafts zijn nog vrij ruw opgesteld en zullen naar verwachting nog de nodige

verbeterslagen ondergaan. Het uitkristalliseren van deze verslaggevingsstandaarden zal vanwege de op te bouwen kennis en ervaringen nog de nodige jaren in beslag nemen. Belangrijk is dat het complexe transitieproces bij de banken zo transparant mogelijk verloopt en dat duidelijk blijkt waar de instelling zich bevindt op het uitgezette groeipad. ECB en DNB kennen een hoge prioriteit toe aan het thema duurzaamheid en doen regelmatig onderzoeken naar de stand van zaken bij de onder toezicht staande instellingen. De grote kantoren zijn met specialistenteams de materie aan het doorgronden om kennis te vergaren en ervaringen op te doen en deze kennis/ervaringen binnen de kantoren te verspreiden. Jolanda wijst op een aantal lezenswaardige publicaties (deze zijn inmiddels verspreid).

In december heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een interessant/lezenswaardig rapport uitgebracht (Financiering in transitie, naar een actieve rol van de financiële sector in een duurzame economie). Link: [Financiering in transitie | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

5) SCB meerjarenplan

Het meerjarenplan is een living document en wordt aangepast als de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Nu ligt een concept van het meerjarenplan 2023 t/m 2025 en jaarplan 2023 ter bespreking. Toegelicht wordt dat in het jaarplan een aantal thema's wordt opgenomen die verdere uitdieping krijgen. Belangrijk is of we als commissie uitingen willen doen naar in de sector werkzame accountants en/of aan stakeholders van banken.

Die uiting kan verschillende vormen aannemen zoals brochure, verslag kennissessie, artikel (bv op accountant.nl), interview e.a. Het kan bijvoorbeeld gaan om een visie op of (voorgestane) oplossing van een vaktechnisch probleem of een uitleg van bepaalde werkzaamheden, verantwoordelijkheden of bevindingen van accountants. Jolanda geeft aan wel gecharmeerd te zijn van een uiting in de vorm van een interview op een vraagstuk wat leeft bij banken en waar accountants mee te maken hebben of krijgen. Voor het jaar 2023 wordt een vervolg gegeven aan de thema's duurzaamheid en fraude (Wwft). Hiernaast zal nog de Verklaring omtrent Risicobeheersing (VOR) aandacht vragen.

De ontwikkelingen met betrekking tot de VOR zijn interessant voor financiële ondernemingen waaronder banken. De NBA is sterke voorstander van verbetering van de keten met name om de governance, de interne beheersing en de kwaliteit van de accountantscontrole te verbeteren. De NBA wil het Internal Control Statement bij in de wet vastgelegd zien, echter dat was een brug te ver voor het ministerie. Ze opteert nu voor aanpassing van de Corporate Governance Code op dit onderdeel. Echter dit is niet gehonoreerd door de Monitoring Commissie Corporate Governance. Het ICS zou niet alleen de (beheersing van de) financiële processen moeten omvatten maar uitgebreid moeten worden naar de beheersing van de operationele, risico- en compliance processen. Volgende vergadering dit punt op de agenda zetten.

6) Andere vaktechnische onderwerpen

Ten aanzien van vaktechnische onderwerpen worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Ondanks dat het wettelijke controles betreft zijn het er
mee eens dat geen nadere toelichting over fraude en continuïteit gegeven gaat worden in de controleverklaring bij de COREP en FINREP staten over 2022, aangezien de staten als zodanig ook geen toelichting kennen op deze onderwerpen. De vertegenwoordiger van moet nog uitsluitel geven.

De voorstellen van voor tekstaanpassingen voor het 'assurance-rapport
onderzoek vermogensscheiding beleggingsondernemingen' worden overgenomen en geaccordeerd. Ook de werkgroep verklaringen is akkoord.

De stand van zaken rond de controle van het kostprijsmodel is dat naar verwachting het Besluit (AMvB) waarin geregeld is dat de accountant eens in de drie jaar een controle doet, in juli 2023 wordt goedgekeurd en in werking treedt.

Toegelicht wordt dat de regelgeving met betrekking tot het Depositogarantiestelsel op onderdelen is aangepast. Dit wordt toegelicht op de DNB website (totstandkoming en wijzigingen Regeling

Depositogarantiestelsel). Ook de rol van de Interne Accountantsdienst en externe accountant worden op de site toegelicht.

Link: [Individueel klantbeeld DGS \(dnb.nl\)](https://dnb.nl/nl/individueel-klantbeeld-dgs)

7) Externe overleggen voorbereiden en nabespreken

De evaluatie van het overleg DNB-SCB (24 november jl.) is dat het een nuttig overleg is geweest met goede agendapunten en discussies. DNB gaf aan voorstander te zijn van een transparant groeipad naar een situatie dat de accountant in staat is (limited) assurance te kunnen geven bij ESG-rapporages. Het opbouwen van datasets en het uitkristalliseren van de ESRS standaarden kan geruime tijd in beslag nemen.

In principe willen we twee keer per jaar dit overleg houden. Indien er aanleiding is kan altijd ad hoc een overleg georganiseerd worden. Met de NVB zal in principe 1 keer per jaar overlegd worden tenzij er actuele punten zijn die om afstemming vragen.

8) Organisatie SCB

Belangrijk is om het plan voor 2023 nog een keer goed door te nemen en aan te geven wie welke aandachtsgebieden voor zijn rekening neemt. Zie hiervoor bijlage 'Overzicht van thema's, aspecten voor en producten van de accountant in zijn rol van brede assurance provider'.

9) Rondvraag en sluiting

Aad vraagt of iemand bekend is met de wijzigingen betreffende toezichtstaten voor betaalinstellingen. In de Wijzigingswet financiële markten 2022 is een verplichte accountantscontrole opgenomen voor de staten van betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen (EGI's). Artikel 3:72 lid 7 Wft wordt daartoe gewijzigd. Deze wijziging gaat in per 1 januari 2023. Zie de bijlage voor hetgeen hierover in de Memorie van toelichting is opgenomen.

Wijziging van de Wet op het financieel toezicht, de Wet bekostiging financieel toezicht 2019 en enige andere wetten op het terrein van de financiële markten (Wijzigingswet financiële markten 2022)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Uitbreiding accountantscontrole op financiële staten

Dit wetsvoorstel introduceert een accountantscontrole op financiële staten van betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen (EGI's). Deze verplichting bestaat op dit moment al voor afwikkelondernemingen, banken, beheerders, clearinginstellingen, premiepensioeninstellingen en verzekeraars (artikel 3:72, zevende lid, Wft). DNB heeft in de afgelopen jaren ervaren dat de financiële gegevens in de financiële staten van betaalinstellingen en EGI's niet altijd betrouwbaar bleken. Daarom wordt er nu voor gekozen accountantscontrole op deze staten verplicht te stellen, zodat de betrouwbaarheid van de financiële gegevens wordt vergroot en DNB beter op die gegevens kan vertrouwen bij de uitoefening van haar prudentieel toezicht.

O (artikel 3:72)

In artikel 3:72, zevende lid, worden betaalinstellingen en EGI's ingevoegd, waarmee ook deze instellingen verplicht worden om de financiële staten te laten voorzien van een accountantscontrole. Deze wijziging is toegelicht in paragraaf 4. Betaalinstellingen die uitsluitend rekeninginformatiediensten verlenen, zijn uitgezonderd van solvabiliteitseisen maar moeten wel voldoen aan de eisen inzake een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een daarmee vergelijkbare waarborg. Gelet op deze beperkte prudentiële verplichtingen hoeven zij geen andere financiële staten te verstrekken dan de halfjaarlijkse staten die DNB nodig heeft voor het toezicht op de naleving van de eisen inzake een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een daarmee vergelijkbare waarborg. Met het oog daarop wordt niet proportioneel geacht dat zij onder de verplichte accountantscontrole komen te vallen. In het Besluit prudentiële regels zal geregeld worden dat de staten één keer per jaar gewaarmerkt dienen te worden, tenzij de betaalinstelling of EGI haar jaarrekening voorzien van een accountantsverklaring naar DNB toestuurt. Deze uitzonderingsregel heeft als doel om de lasten van de verplichting zoveel mogelijk te beperken. Betaalinstellingen en EGI's dienen veelal op grond van het BW hun jaarrekening reeds te voorzien van een accountantsverklaring. Indien zij deze opsturen naar DNB, hoeven ze geen extra kosten te maken voor het jaarlijks waarmerken van de verslagstaten.

Samenvatting vergadering Sector Commissie Banken van 9 februari 2023

Aanwezig: Birgitta Hengreen (vz), Paul Nijssen, Qiuling Tsar, Martijn Verleun, Dirk Willem Huizinga, Jolanda van Rooij, Elsbeth Blonk-Jetten, Vincent Hoefakker, Franca Smolders, () Maarten de Bruin,

Afwezig: Michael van der Weide, Aad den Hertog,

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

Birgitta opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Birgitta heet met name ook Maarten de Bruin (PWC) als nieuw lid en vervanger van () welkom. Tevens meldt ze herbenoemingen van haarzelf en van Michael en de introductie van () als toekomstig lid van de Banks Working Party van Accountancy Europe. () komt om 10.50 zijn rol toelichten.

2. Kennissessie van () (DNB) over publicatie DNB rapport Naar een duurzamere balans voor banken (Banken staan via hun kredietverlening bloot aan transitierisico's).

() geeft een presentatie over 'Transitierisico's in de kredietportefeuilles van banken en het toepassen van de PACTA-methode'. Hij benoemt de transactierisico's van banken als gevolg van scenario's die zich mogelijk in de transitie kunnen gaan voordoen bij bedrijven waar financiering aan verstrekt is. Van belang hierbij is hoe de transactierisico's zich verhouden tot de snelheid waarmee scenario's zich voordoen die gebaseerd zijn op de afbouw van vervuilende producten en diensten en de opbouw van schone producten en diensten. DNB heeft dat onderzocht voor drie sectoren: energie, automobile en de olie- en gasindustrie.

De conclusies van het onderzoek zijn dat:

- Een deel van de bedrijven waaraan banken krediet verlenen te langzaam omschakelen naar CO2-arme alternatieven.
- De verhoogde transitierisico's kunnen leiden tot kredietverliezen als achterblijvende bedrijven in de knel komen door stringenter overheidsbeleid, juridische uitspraken of veranderende consumentenvoorkeuren.
- De omvang van de transitierisico's grote verschillen tussen banken vertonen.
- Deze analyse een ondergrens vormt van de transitierisico's omdat alleen activiteiten zijn beschouwd waar de CO2-uitstoot zich concentreert.

De slides van de presentatie zijn verspreid onder de leden van de SCB.

3. Concept samenvatting vergadering SCB van 14 september 2022

De samenvatting van de vergadering van 15 december 2022 wordt geaccordeerd. ()

() 1. Geaccordeerde samenvattingen worden op de website geplaatst (zonder actielijst).

De samenvatting van het verhaal van Hester Bais is neutraal weergegeven zonder te (ver)oordelen.

() hebben het boek voor een deel gelezen en vinden het lastig de kern (rode draad) er uit te halen omdat alles aan elkaar verknoopt lijkt te zijn. Veel zaken lopen door elkaar heen en zijn vaak moeilijk te doorgronden. De auteurs zien de banken als instellingen die vanuit een eenzijdig bankmodel

streven naar maximalisatie van de winsten en geen oog hebben voor maatschappelijke noden of vraagstukken.

4) Ontwikkelingen in duurzaamheid en AML en (verwachtingen over de) rol van de accountant.

Duurzaamheid en AML zijn nog steeds topics in de sector en vragen ook veel aandacht van de accountant. Niet alleen vanuit een vaktechnische perspectief maar juist ook vanuit een perspectief van maatschappelijke betrokkenheid.

Duidelijk is dat de ambities met betrekking tot de transitie naar een duurzame samenleving en duurzaam bankieren hoog zijn. De financiële sector en als onderdeel daarvan de banken worden geacht belangrijke spelers te zijn in de transitie vanwege de (zeer omvangrijke) financieringsmogelijkheden die geboden kunnen worden. Niet alleen de (Europese) wetgever maar ook de toezichthouders leggen de lat (voor zichzelf en de onder toezicht staande instellingen) hoog als het gaat om het opstellen van beleid, de implementatie van wet- en regelgeving en het inrichten van de verantwoordings- en rapportageprocessen. Ook de grote accountantskantoren willen hun steentje bijdragen aan de transitie door controleteams te instrueren om in de controle voldoende aandacht te besteden aan (ontwikkelingen in) duurzaamheid en daarover ook te rapporteren in de controleverklaring (van grote beursgenoteerde ondernemingen). Greenwashing is hierbij een belangrijk aandachtsgebied in de controle. Birgitta geeft aan dat controleteams bij de kantoren opgeleid en begeleid worden door de duurzaamheidsspecialisten om met kennis van zaken de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Belangrijk hierbij is het gesprek aan te gaan met bestuurders, commissarissen en stakeholders om een leercurve te bewerkstelligen.

De klant wordt geacht een duidelijke visie en aanpak te hebben op de vraagstukken van het Klimaat, de risico's te onderkennen en daar ook naar handelen. Belangrijk is dat risk afdelingen goede afwegingen maken en toereikend adviseren welke klanten wel en welke klanten geen (nieuwe) financiering kunnen krijgen.

Dit onderdeel van de bedrijfsvoering wordt door de kantoren relatief zwaar meegewogen in de klantacceptatie of continuering van de opdracht.

geeft aan dat bij gekozen is voor een andere invalshoek. Het is wel een belangrijk onderwerp maar staat minder prominent op de agenda. Het is één van de vele onderwerpen die om prioriteit vragen. Duurzaamheid is minder dwingend aanwezig en wordt ook minder de nadruk op gelegd in de private en publieke sector. Het klimaat vraagstuk wordt meer gezien als een 'revenue opportunity'. Zo'n presentatie als van DNB zal in Engeland niet snel plaatsvinden. Europa heeft op gebied van duurzaamheid een voorsprong op Engeland en de VS.

Er staan veel projecten op de lijst en al die projecten vragen om prioriteit of voorrang. De uitdagingen vragen ook om meer (schaarse) capaciteit en expertise. Ook op de agenda's van DNB/ECB staan veel requirements die opgepakt moeten worden. Veel activiteiten raken de governance, de organisatie, risicomanagement, beheeromgevingen e.a. van banken. Hoe gaat bijvoorbeeld risk management de modellen aanpassen en hoe gaat de veelheid aan regelgeving (o.a. duurzaamheid) geïmplementeerd en toegepast worden. Door de enorme gelaagdheid van regelgeving is de uitdaging vooral te vinden in hoe je e.e.a. aan elkaar knoopt.

herkent hetgeen naar voren gebracht is en geeft aan dat we pas aan het begin staan van een grote omslag waarbij van de ESG de E veruit het belangrijkste is en de S en G nog weinig aandacht krijgen. Verwacht wordt dat de EBA een belangrijke rol in de ondersteuning zal krijgen. Een stakeholderdialoog

kan richting geven aan de keuzes die gemaakt moeten worden en de daarbij te stellen prioriteiten. Dus focus op zaken die prioriteit hebben.

Ten aanzien van AML is weinig nieuws te melden. Ingezet is op verbeterprogramma's die voldoen aan de eisen. Onderzoeken die banken bij hun klanten moeten uitvoeren leveren soms uitdagingen voor MKB-accountants op als ze gevraagd worden om bepaalde feiten en /of omstandigheden te certificeren bij deze klanten (bv ten aanzien van UBO structuren, vermogensposities of het niet voorkomen van witwastransacties). Uitgangspunt moet zijn dat geen 'exotische' verklaringen worden verstrekt.

5) Vaktechnische onderwerpen

De volgende aandachtspunten voor de lopende jaarrekeningcontroles worden kort besproken:

- De onderbouwing van de overlays / PMA's (Post-model adjustments for expected credit losses) waarbij het management (handmatig) voorzieningen aanpast op basis van nieuwe inzichten. Belangrijk is dat hier adequate verklaringen voor zijn en ook goed toegelicht worden in de jaarrekening. Tevens wordt voor dit soort aanpassingen aandacht gevraagd voor het voldoende aanwezig zijn van controls, documentatie, governance e.a.
- Het onderkennen van Klimaatrisico's, mede op basis van de vele publicaties die uitgebracht worden
- Aanpassing TRD door de ECB en het adequaat toepassen bij hedge accounting
- Omgaan met hyperinflatie zoals in Turkije
- Omgaan met aflossingsvrije hypotheek waarbij de ECB het perspectief schetst van macro verslechtering van de economie en banken het niet terugzien in betaalachterstanden
- Onzekerheid van hoeveel klanten een beroep doen op de compensatie voor (te hoge) variabele rente hetgeen onzekerheid geeft voor de Voorziening op variabele rente op consumptief krediet

Opgemerkt wordt dat er door EC, ECB, EBA, Bazel, DNB en andere instanties een enorme hoeveelheid publicaties met guidance verstuurd wordt naar de banken. Ook voor accountants is het een uitdaging om dit zodanig te filteren dat de meest relevante publicaties die van belang zijn voor de controle van de jaarrekening geselecteerd en bestudeerd worden. Bij de grote kantoren is daarvoor ondersteuning.

6) Overleggen met AFM, DNB, NVB en Accountancy Europe: voorbereiden en nabespreken.

Het jaarlijks overleg met de AFM over de evaluatie van de assurance rapporten vermogensscheiding bij beleggingsondernemingen vindt plaats op 23 februari. Dezelfde personen als vorig jaar zijn uitgenodigd. Verwacht wordt dat er geen grote tekortkomingen meer zijn in de assurance rapporten maar dat de AFM op onderdelen nog verbetering ziet. f

Mogelijk dat I de volgende vergadering wat meer kan vertellen over de richting die BNG opgaat met het In Control zijn en het hierover verantwoording afleggen.

Het concept verslag van het vorige DNB-SCB overleg (24 november) ligt nog bij Nic.

Met DNB en de NVB worden overleggen gepland.

De NVB heeft inmiddels twee data doorgegeven:

- Dinsdag 27 juni van 14.30-16.30 uur
- Donderdag 29 juni tussen 09.00-17.00 uur

7) Organisatie SCB

Het jaarplan voor 2023 wordt in de april vergadering nog een keer goed doorgenomen. Accent zal liggen op de keuze van thema's (voor verdieping) en verdeling van aandachtsgebieden onder de leden (zie hiervoor de bijlage 'Overzicht van thema's, aspecten voor en producten van de accountant in zijn rol van

brede assurance provider'). Ook aan de VOR zal aandacht besteed worden zo mogelijk vanuit het perspectief van de BNG.

9) Rondvraag en sluiting

spreekt haar waardering uit voor de prima documenten die meegestuurd worden (bv visienotitie banken van het ministerie van Financiën) en vraagt of het mogelijk is bepaalde soortgelijke publicaties over Fintech/digitalisering toe te sturen (immers zo stelt de NVB dat banken meer en meer Fintech bedrijven worden (zie NVB: Banken in de data-economie (nvb.nl)).

Van:

Verzonden: vrijdag 2 december 2022 17:20

Aan: [Herngreen.Birgitta@](#)

Onderwerp: FW: uitnodiging voor SCB vergadering op 15 december ergens tussen 16.00 uur en 18.00 uur

Hi Birgitta,

Het lijkt me belangrijk als Hester Bais (advocaat financieel recht en 10 jaar onderzoek gedaan voor haar boek) in de SCB vergadering van 15 december een toelichting kan geven op haar boek. Juist ook om de discussie aan te gaan over haar controversiële standpunt, mening of visie op de volgens haar verborgen gehouden liquiditeitstekorten bij ING, Rabobank, ABN AMRO en de Volksbank).

Hoor graag.

Groeten

Van: Hester Bais | Advocaat

Verzonden: vrijdag 2 december 2022 16:24

Aan:

Onderwerp: Re: uitnodiging voor SCB vergadering op 15 december ergens tussen 16.00 uur en 18.00 uur

Geachte

Op 15 december heb ik nog ruimte in mijn agenda, dus ik kom graag een toelichting geven op mijn boek. I

Voor nu een fijn weekend toegewenst.

Hartelijke groet,

Hester Bais

Verzonden vanuit [Outlook voor iOS](#)

Van: I

Verzonden: donderdag, december 1, 2022 12:10 PM

Aan: [hester.bais@](#)

Onderwerp: uitnodiging voor SCB vergadering op 15 december ergens tussen 16.00 uur en 18.00 uur

Geachte mevrouw Bais,

Eerst even voorstellen: ik ben _____, werkzaam bij de NBA (financiële sector gericht) en ondersteun als secretaris de Sector Commissie Banken (SCB) van de NBA.

Ik heb kennis genomen van uw interessante boek *Worst Bank Scenario (over netwerkcorruptie en de grootste bankenfraude ooit)*. Een boek met grondige beschouwingen en analyses en opzienbarende conclusies.

Het geeft veel stof tot discussie, al hebben we het hier nog niet over gehad in één van onze vergaderingen van de SCB

Ik zou u daarom willen uitnodigen om in onze SCB vergadering van 15 december (ergens tussen 16.00 uur en 18.00 uur) een toelichting te komen geven op dit boek.

Hoor graag of u op deze uitnodiging wilt ingaan.

Met vriendelijke groet

Coordinator Capital markets
Beroep & Maatschappij

Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

www.nba.nl